

PREUS

3 mesos a un trimestre . . . 1'50 p
 ra. id. . . . . 2'50 c s
 Surt els dies 10-20 i 30 de cada mes.

Número solt: 15 cts

Redacció i administració
 Quatre Cantons, 3
 ARTA (Mallorca)

LLIBERTAT

DESENARI CATOLIC MALLORQUI

SEGON ANIVERSARI DE LA MORT DE D. MONSERRAT SANCHO LLITERAS

ADVOCAT I PROCURADOR DELS TRIBUNALS

el qual dia 8 de mars de 1924 morí a la vila de Capdepera

confortat amb els Sts. Sagraments

A. C. S.

Totes les misses que se celebrarán el dia 8 de març a la Parròquia i Convent d'aquesta vila, totes les de l'església de St. Francesc i l'Ofici a les 9 a l'església parroquial de Capdepera, serán en sufragi de la seua ánima.

S'atribulada vidua i família tota, al recordar tan dolorosa pèrdua, prega una oració pel difunt i l'assistència a un dels dits sufragis.

Els il·lustríssims Srs. Bisbe de Mallorca i Patriarca de les Índies s'han dignat concedir 50 i 100 dies d'indulgència, respectivament, en la forma acostumada.

El fogaró de Matances

I

Dolça minyonia que no tornaràs mai més! Què t'anyor bella edat d'or, quant d'hivern paraven lloses i en la primavera cercavem niarons, i d'estiu culliem amb les dues mans, fruites de tota mena: melicotoas peres i rahims alegres que eus omplien la cara de most, i en la tardor menjavem codonyes, nesples i magranes, via estoig de pebreríal Tant de bó que duràs per a sempre la matiuada fresca de la nostra vila i no s'esbadellàs mai la poncellal

Tant de bó que fos estat sempre infant d'ànima i de cos i no s'hauria obscurit, amb núvols de tempesta, mon front d'adolescent, i les llàgrimes no m'haurien escaldats els ulls i fet solc a la cara! Temps era temps que dels misteris de la vida just coneixia els de goig, que no'n bevia ni un glop de l'aigua amargosa de la tribulació en la qual ara, moltes voltes m'hi trob submergit! Deixau-me dones, mos bells lectors que retregui, per cobort, un

pas de l'infantesa quant no tenia mal dia mai i tot ho veyá color de rosa.

Llunyans recorts de l'infantesa mia: tingiume el front amb l'oli d'alegria.

* *

No cal esmenussar punt per punt lo que son les matances a la pagesia de Mallorca. Son aplecs de famílies que se conviden per obrar el porc i així-matoix son com unes festes on l'Abundància hi trabuca la banya curullada de dons. Hom ensata un barral de vi d'aquell qui fa espiratjar els ulls, trón els colors a la cara i destrava la llengua i li dona una meravellosa agilitat. En

aquests dies no hi falten els saborosos penjells de calop blanc, ni les nous lletoses, ni les melles torrades, ni figues seques com el palmell de la má, dolces con a sucre, ni sobrassada amb mel. En aquests dies tot hom posa estovalles i plats blancs i treu la vaixela millor del rebost. La gent gran s'atropella perquè la teina és llarga i els dies d'hivern son curts; ara, la minyonia si que campa a lloure. Es de llei que els infants matancers no vagen a escola i passen la diada fent trapaceries i aparellant el fogaró del vespre, que les atreu poderosament amb la vermellor de

ses flamades. El fogueró és lo qui tanca la festa infantil, i matances sense fogueró sou com si diguessim revelar-la sense rodelles, ofici sense sermó, campana sense batall.

Després d'haver dinat de sopes amb col i fruit amb prebes, trasavem el plá de campanya per anar a cercar romaguers, com deiem en frase sacramental i sota aqueix nom de romaguers hi quedava com prós tot lo que fos llenya prima. Tota erba ens feya feix.

Els menuts venien fins a la sortida del poble i d'allà les feiem tornar arrera, dient-los que anavem a un lloc més enfora mai... i que no hi arribarien, tan petits. No val a dir que romanguessen contents ni gaire convençuts emperó nosaltres no admetiem rèpliques perquè no volíem noses; i si un s'encarava en venir erem intransigents. Veiem que condescendir amb ún era un mal exemple pels altres qui s'haurien aprofitats de la nostra feblesa. Partiem sense saber gairebé on anavem. En trobar garriga ja hi erem de dins a cercar reina que fusa i mesclada amb un muixell d'estopa, ens servia per fer els massots. En veure un portell embardissat de romaguers ja'n preniem possessori i los enganxavem a una branca que fes corba per arrocegarlos en veure espinalers o garanyoners vorejant una tanca ja eren nostres i feien creixer el petit caramull i si qualque rotar havia aixermada la tenassa o el marge i confiava compondre hi un formiguer sobre la brossa, ja no le hi componia si nosaltres passavem per quells indrets.

Darrera els romaguers hi corriem seu a perdre. Sense gens d'esment ens aficavem dins els favars trespoletjavem els sembrats i en trobar figures tardanes que són les qui deixen més llepolia, ens feiem esqueteta per enfilar nos dalt la figuera i en bereuavem amb una glotonia i avidesa mal vista. No sé com era que en arribar a un aubelló sanglotant o a un cocó extassiat on el cel s'enmirallava o a un torrent saltador qui aplaudia amb ses mans de cristall sonor, com diria els salmista, necessàriament ens havíem d'aturar a beure unant acalats i agetollats en terra o amb la ma copa, com els solats de Gedeón.

I tot solia anar bé si l'amo no ens hi trobava en les nostres malifetes. Dels crits i dels vituperis en feiem poc cabal i més tost més no veiem, però temiem que ens deixás signades per recordança un quern de cinglades d'aquelles qui fan veure estels a punt de mig dia i encara temiem la fúria dels alans que s'acabussaven.

Peró si tant era que ens soprés aquesta malastrugança llavors sí que no teníem les cames ocioses, les ágils cames ardents com les d'un cabrit penyaler que saltaven, d'un bot les voreres, les ciquies i les margenades.

Noresmeuys, fos ço que fos, els romaguers arribaven sempre a la vila, tard o d'hora, i si voleu, pareixia que venien de mala gana, car s'arrapaven furiosament, pels corriols i camins, amb ses urpes tremedades de gat selvatge, i romaniem un poc cansats de tant de correr i d'estirar.

Com si venguessim de fora Mallorca de conquerir, reialmes ens sortien a camí i ens feien una gran festa tota la tropa dels menuts i aiximateix les nines que duien el devantal blanc de matancera amb retxes verticals de color vermella ditades de sang sobre un drap qui blanquetja com un glòp de llet—qui fan pensar en les barres catalanes.

Amb aixó s'entregava la nit vasta i bruna en la qual hauríem pogut repetir aquell vers de Guerau de Liost;

i cau la fosca lenta
com un tapiç de dol,
i s'encenien silenciosament i tremolant de fret, les lluminaries del cel que semblaven lluernes mig engolides per la densa tenebror natural.

Com acabava el fogueró us ho contaré un altre dia.

FELIX

Mercat d'Inca

Bessó a 242'50 pts. es quintá,
Blat a 28'50 pts sa cortera,
Xexa a 28'50, pts. id.
Ordi mallorquí a 19'00 id.
» forasté a 18'50 id.
Civada mallorquina a 16'00 id.
» forastera a 15'50 id.
Faves veyes cuitores a 35'00 id.
Id. mal cuitores a 28'00 id.
» pel bestia novelles a 28 id.
Blat de les Índies a 33'00 p. es 100 kg
Gallines a 1'70 sa terça.
Pollastres 1'55. id.
Ous a 2'10 pts. sa dn^a.

Mort del poeta D. Juan Alcover

Tota Mallorca ha quedada sorpresa devant l'inesperada mort del egregi poeta mallorquí D. Joan Alcover, perquè no se sabia qu'estás malalt. Una brevíssima malaltia, d'un sol dia, l'ha duit al sepulcre.

Les lletres pàtries están de dol perquè perden amb ell un de llurs más alts valors. El seu mon havia atravesada la mar cantant de jove en la llengua cervantina, però més tart, desde que el cor li demaná més espontánea expansió, emprá sempre la llengua catalana com a més fidel per l'expressió de sos sentiments. Desde llavors la seua producció fou més i millor gonyantse el mestratge amb la inesperadíssima visió de Mallorca *La Serra*. No sols havia cobrat renom com a poeta, sino també com a orador encare que baix d'aquest aspecte la seua peesonalitat era menys coneguda ja que eren escassos els parlaments que se'l ginyava a pronunciar. Mostra d'aquest se pot veure en el tomet de la *Bea L'Aveng* "Art i Literatura".

Contava are el nostre poeta 72 anys. Havia nascut a Palma dia 3 de Maig del 1854.

Prengué la carrera de Misser i per oposicions havia obtinguda plassa de relator en l'Audiència de Palma, càrrec que no volgué deixar mai.

Fou regidor, diputat provincial i diputat a Corts.

Les obres que deixa escrites son:

«Poesías» volum en castellá imprés el 1887.

2ª edició de les mateixes aumentada, en 1892.

«Nuevas poesías» en 1894.

«Poemas y Harmonías» Id.

«Meteoros» el 1901.

«Cap al tard» el 1909.

I després «Poemes Bíblicos» i «Art i Literatura».

Además té moltes poesies escampades en revistes i periódics.

Assabentats de la mort del nostre poeta, quant ja estava compost el present núm. res més podem dir d'ell avui Preguem tots a Deu que haja concedit el descans eteru a la seva ànima i rebi sa familia el nostre més sentit condol.

D. Bernat Calvet

Per haver estat destinat a càrreg més elevat, fa poques setmanes cessa en el de Jefe d'obres públiques de Mallorca l'enginyer Dr. Bernat Calvet i Girona.

Continuament en oficines del Estat heu ha canvis de personal i, posats com estam a una reconada de Mallorca, no'n solem fer ni menció, perquè els noms d'entrants i sortints poca cosa soten significar que despartí l'interés dels nostres lectors. Mes és aquest un cas excepcional, a pel prestigi propi de tan culta, pundonorosa i activa personalitat ja perquè el seu nom va lligat a la gran majoria d'obres qu'han beneficiat a Artá desde qu'ell ocupava l'alt lloc dins el ram d'obres públiques de Mallorca.

I que qui deixat ja el càrrec no podem esperar més d'ell i per tant no semblará adulació és l'hora de demostrar-li el més viu agraiment per l'apoiament que ha prestat sempre a tota obra que Artá haja projectada.

A temps seu i amb el seu favorable inform se conseguiren les carreteres de Son Servera, de Sa Torre, la de

Sa Colonia, de S'Alqueria-vela i de s'Ermita. A ell se deuen la major part de reformes obtingudes en el ram de comunicacions però sobre tot l'apoiament eficacíssim que prestà an el projecte del nostre ferrocarril Manacor-Artá.

Ell es autor del trassat i a ell en part se diu el conseguir que aquest fos incluit en el pla general de ferrocarrils de Mallorca constant-mos que D. Rafel Blanes, l'actual Director de la Companyia i ànima que fou d'aquella empresa li quedá agratíssim i sempre ha tengut paraules d'elogi pel Sr Calvet.

El poble tot hauria d'exposar d'una manera ostensiva l'agraiment que li guarda i la simpatia amb que ha acullides i l'interés amb que ha realisades totes les obres demanades per Artá.

L'ajuntament acordá diumenge que constás en acte i se li comunicás a ell el sentiment amb que s'haviavist que cessés en el càrrec tant bon amic de Mallorca i al mateix temps s'el felicitás pel nomenament nou. Aplaudim aquest acord i nos hi adherim.

LA FESTA DE L'ARBRE

Com saben els nostres lectors a Junta local de 1ª ensenyansa é acordada la celebració de la esta del arbre pel dia 7 de Març que s'escau esser el pròxim diumenge.

Suposat que coincideix amb amb la festa del estudiant per esser aquell dia la festa de St. Tomás d'Aquino, revestirà molta solemnitat. Salvat de modificacions o altres acorts se celebrarà així: El dissapte se confessaran tots els nins i nines de les escoles i el diumenge se farà una Comunió general de tots els infants.

El decapvespre se farà una manifestació infantil anant totes les escoles amb ses respectives banderes a l'ayenguda del Ferrocarril cantant himnes patriotics. Desde allà s'anirà a l'escalonada de Sant Salvador ahon se plantaran ciprés i seguirán fins a dalt.

A sa plaseta de darrera se cantarà altra vegada l'Himne del arbre i desde una tribuna aposta alguns nins i nines recitarán poesies adequades i alguns oradors pronunciarán discursos sobre la la significació de la festa.

Organisada novament la manifestació anirà a disoldre-se a la Sala.

RELLIGIOSES

PARROQUIA

Demá, matí i capvespre, seguirán els sermons quaresmals que predica el Rt Sr D. Jeroni Alomar.

CONVENT

Demá dematí heu haurá la Comunió General dels Terciaris i el decapvespre la visita mensual ordinaria.

REGISTRE

NEIXEMENTS

Dia 20 de febrer. Francisca Ginard Ginard fia de Bartomeu Caragol i Maria Manrella.

Dia 20 Maria Guiscafré Amorós fia de'n Miquel Leu i Na Margalida Creuveya.

MORTS

Dia 22 Miquela Juan Amorós (a) Fava de Sos Fuyes, de 69 anys de Insuficiencia mitral.

Dia 24 Catalina Lliteras Servera (a) Petaca de 93 anys, de veyesa.

Dia 26 Pere J. Servera (a) Seu. No hi ha cap matri-neni.

DE CA NOSTRA

METEOROLOGIA

Seguim sense pluja. Durant uns quants dies el cel a estones s'ha enreginat i semblava havia d'acabar amb aigo, pero persisteix el temps sec; diades clares i de bon sol.

ESTAT SANITARI

No hi ha males sanitats. Pocs malalts i pocs morts.

MORTS

Aquesta setmana en registram tres: Mado Petaca Veya, i sa madona Fava de Sos Fuyes i l'amo'n Pere J. Leu. Tots tres son d'edat. Al cel sien.

PENSIÓ

Es estada concedida una pensió anual de 328'50 pts a Pere Bosh Massadet (a) Senra i Magdalena Ferrer Gursach, pares del soldat Sebastia Garrova que morí al Africa de resultes de feridas que rebé peleant.

REVISTA DE SOMATEN

Diumenge passat a les dues del capvespre a la Sala passá revista als somatenistes d'aquesta localitat el Capitá Sr D. Antoni Cella.

CIRCULAR GOVERNATIVA

El Boletí Oficial publica una circular prohibint en absolut qu'els ferrers ferrin bisties en mig des carrers, perque els trossos de claus i demés que solen deixar hi causen perjudicis an els automòvils. Diu que ferrin dins cotxeries o altres llocs adequats i que deixin de ferrar els que no disposin de local per fer-ho.

MODIFICACIO

S'ha modificada l'arrasant que se donava al carrer fondo qu'actualment s'aixampla. En el pla primitiu l'arrasant anava a acabar al carrer de Pedra Plana i en l'aprovat ara acaba en el carrer Recte; d'aquesta manera serà una mica més aspre la costa, pero no queden tant perjudicades les cases ja existents.

ARTANENCS A FORA

Dijous pasat al local de l'Arqueologica Lulliana hi doná una conferéncia el Rt P. Ginard sobre Història de la Congregació de St Felip Neri a Palma.

SERRADORA

Una Companyia de Manacor figurant en el cap D. Pere Lull posen una fàbrica de serrar. Han fet ja l'edifici en el Collet de l'amo'n Juan Sard que dona a la Gran Via, que com se sap está senyada desde devant Can Corona fins a l'extrem de la finca dita. Mos alegrem ferida i establiment de nous industrials en la nostra vila lo qual augmenta la seua riquesa e importancia; per altra part sentim que cap empresa del mateix poble haja sabut fer prospectar aquesta indústria a que a altres viles van molt endavant.

Del municipi

L'Ajuntament ha acordat demanar dos camins vezinals.

Un que partisca del peu de la costa del Coll de Son Catiu, atrevessi el camí de Son Duc, per la vorera del Clot Fiol, atrevessi la carretera de Sa Torre i vagi a parar a la de Capdepera devers Na Marranxa.

S'altre, la continuació de la carretera de les Coyes, desde quant volta cap an el pont nou, fins a l'Embarcador o cala de Canyamel.

Totes dues son molt interessants per la nostra vila.

PROBLEMA D'AIGOS

S'ha enviat al B. O. per la seua publicació un anunci demanant solucions pel problema d'aigos de la nostra vila. Suposat que molts diuen que és bo de solucionar aqueix problema l'Ajuntament publica un concurs al qual pot concorre qui vulgui presentar solucions. Entre les que se presentin serán preferides les que no utilisin l'aigo de la Font de la vila i l'Ajuntament concedirà al proponent el monopoli del servici d'aigues als particulars, després d'atendre al proveiment del públic.

OBRES

Les brigades municipals segueixen les obres comensades i de les quals ja mos n'hem ocupats en varies ocasions. Estan totes enretencara, perque son de consideració i el personal empleat es poc.

PREGONS

També se ferén dos pregons més; Un diguent que s'ha oberta una llista de suscripció pel monument que Mallorca ha de dedicar al seu Fill ilustre D. Antoni Maura (a. c. s.) i altre manifestant haver-se oberta una altre llista pels aviadors del Raid Espanya Argentina. Els qui vulguin suscriure-se a una o altre poden fer-ho a la Casa Consistorial.

Diumenge passat se feu un pregó demanant que'l qui tengués una casa llogadissa bona per l'Estació Telegráfica la proposás a la Sala amb les condicions de llogar.

També se pregoná que se donaven pocs dies més de temps per pagar els jornals personals l'amenassant amb fer gastos.

Altre crida se feu diguent que per afecte de reclamacions se feia sebre an el públic que s'ha demanat per posar un motor a la fàbrica de serrar que se instala en la Gran Via.

Altre pregó donant cinc dies per anar a pagar el repartiment d'utilitats i inquilinat.

Se paga a ca Mestré Arnau Garrova del Carrer Recte.

— Altre, manant recullir les plaques dels cans i que se les posi un collar. (Nostros hauriem afegit i «un morral», perque no fan res de bo els cans sense morral.)

ANIVERSARI

Dia vuit del pròxim març ferá dos anys qu'en la vila de Capdepera deixá aquest mon el qui fou bon artauenci cult advocat D. Monserrat Sancho Lliteras (a. c. s.) el qual en totes ocasions doná proves d'estimar molt la vila aont vegó la primera llum, amor que demostrá en obres pràctiques, com es v. g. la creació dels Premis «Antonia Sancho» que ja tothom coneix i que poden donar gran empenta a la cultura de la nostra vila.

Just és qu'en aquell dia elevem al cel una pregaria, o assistiguem a algùn acte dels que se celebraran en sufragi de la seua ánima.

R. I. P. A.

Los PELIGROS de LA HERNIA

Radicalmente suprimidos sin molestia, aun haciendo los más pesados trabajos

POSITIVOS E INMEDIATOS son los resultados obtenidos con los aparatos C. A. BOER, como lo prueban las numerosas cartas ya publicadas de las personas que, agradecidas, enaltecen los efectos benéficos y curativos de método C. A. BOER.

TESTIMONIO DE CURACION

El abajo firmado declara que a pesar de sus 66 años y merced a los aparatos C. A. BOER, se ha curado de una hernia que padecía durante QUINCE AÑOS. Dichos aparatos no le molestaron nunca y, en prueba de gratitud, autoriza la publicación de este testimonio.

Arnau Ferrer Mallol, Calle Barcaca de Dalt, 8. PETRA (Mallorca) 25 agosto de 1925.

Sr D. C. A. Boer, 24 Junio de 1925

May Sr. mio: Con verdadero placer le escribo para darle las gracias, pues solo con cinco meses de seguir el método C. A. BOER y continuando los pesados trabajos del campo, se ha curado la hernia que padecía. A mi edad, tengo 48 años, no creía posible llegase a curarme. Le reitero las gracias este s. s.

MATEO PICORNELL—Cruz, 92 LLUBI (Mallorca)

Herniados Si queréis evitar las molestias y funestas consecuencias de las HERNIAS, visitad al Sr C. A. BOER en:

Palma, martes 9 y sábado 13 de marzo. Hotel Alhambra.

Sineu, miércoles 10, fonda Ollver.

Inca, jueves 11, fonda España.

Manacor, viernes 12 (sólo hasta medio día) fonda Felip.

Aparatos del Arte Médico perfeccionados: piernas artificiales, Corsés correctores y reformadores de la escoliosis, cifosis, Mal de Pott; Obesidad Eventraciones; Desviación de los órganos de la mujer, caída de la matriz, riñón libre, etc. Hidróceles, varicoceles

C. A. BOER—Ortopédico.—Peayo, 60 1°.—Barcelona.

Reservat per en
Guillem Bujosa (a) Ganancia

Prest sortirà l'anunci

ICAZADORES!

Si su escopeta tiene algún desperfecto yo puedo cuidar de arreglarla. Los trabajos son garantizados.

Julian Garau

CUEVAS DE ARTÁ

SERVICIO DE CARRUAJES DE **BARTOLOMÉ FLAQUER** (A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Capdepera y Galarratjada de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

DIRECCIÓN: A GULO, 1.

Automòvils de lloguer DELS GERMANS **SARD (A) TERRES**

A cada arribada de tren van a l'Estació. Teneu servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8. } ARTÁ.
 Id Son Servera n.º 29 }

Ensaïmades i panets En lloc se troben millós que a la **PANADERIA Victoia** ES FORN NOU DEN

Miquel Roca Castell

A sa botiga heu trobareu sempre pans panets, galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria.

TAMBE SE SERVEIX A DOMILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

Disponible

¿VOLEU ESTAR BEN SERVITS? **EN JAUME PICO** (A) ROTCHET

te una Agencia entre Artá i Palma i heu va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es costat des Centro Farmacèntic.

Artá: Palma n.º 3.

Si voleu menjar bo i llegítim

Oli d'oliva

dirigiu-vos a

D. JUSEP PIÑA

Quatre Cantons, 8-ARTA

Te olis de primera i segona classes a preus acomodats.

Serveix barrals de 16 litres a domicili.

VENTES EN GROS I AL DETALL

Grandes Almacenes San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

- 1 -

¡HOY, COMO NADIE!

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Unicos almacenes que tienen en grandes existencias

TODO LO QUE SE REQUIERE PARA

VESTIR Y CALZAR

que venden más barato que nadie.

Telefono 207 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

ALMACENÉS MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 39 al 49

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA
 Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASSES

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DERAÇA GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS PER POLLS, I PONEADORES, INCUBADORES, ANELLES, PLANS I CONSULTES.

—4) CONSELL MALLORCA

AGENCIA DE ARTÁ A PALMA I VICEVERSA

DE

ANTONI GILI (A) COMUNA

Y

B^{ME}. FLAQUER (A) MANGOL

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA

DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24.3-
 DIRECCIO Artá-- Can Mangol, Angulo 16
 • - Can Comuna-- Pontar 16.

CAFÉ SENSE MESTRANSA

de varies classes i preus

SEN TORRA CADA DIA

Venta en la botiga de comestibles d'en

JAUME CABRER

C. ANTONI BLANES